

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری
صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سردبیر: دانیال معمار
معاون ضمائم: پروانه بهرام‌نژاد
دبیر ویر: هنامه: زکبه سعیدی
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جتایی، سمیرا باباجانیور
ثریاروزبهانی، حسن حسن‌زاده، شهره کیانوش‌راد،
حمیدرضا سولی، بهاره خسروی، فاطمه لیاقت،
صفورا صادقی و مقدار مهرایی

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه‌آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری، شیوا قنبری و امیدروشنگر
عکس: گروه عکس همشهری، ویرایش عکس: فائزه توکلی
ویراستاران: امیر هوشنگ توکلی، سمانه مومن، هاله جوانفر، اعظم آجوربندیان

چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:
موسسه نشر گستر امروز نوین
پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

صندوق پستی:
۱۹۳۹۵۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

گروه ضمائم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستنیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهرنگار،
سرنخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۴، نرسیده به پارک‌وی،
کوچه شهید قریبی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

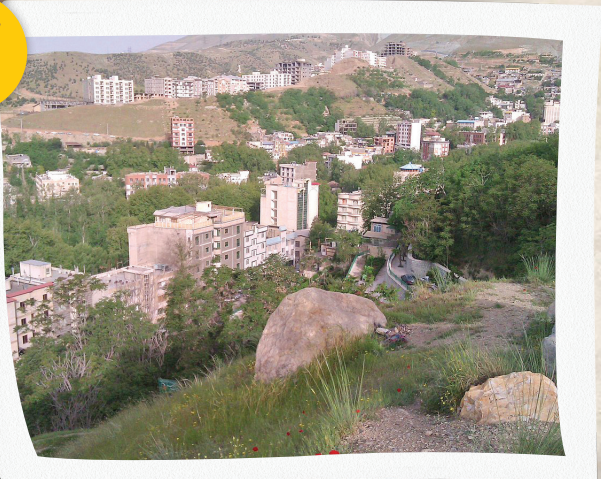
بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

صفحات «روایت تهران» که پیش‌روی شماست، به انعکاس روایت‌های تاریخی تهران قدیم‌وسرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گزرها و واقعه‌های تأثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس‌های بازمانده از خاطرات تهران دیرروز و قصه‌ها و ماجراهای پس‌پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برای ما ارسال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس ما: ۲۲۰۲۳۴۵۵-۲۴۶، mahaleh@hamshahrn.org

از باغ چاله تا مشیرلشکر

نام:
محله
قنات‌های
اوین

موقعیت:
محله
اوین

و قنات‌وزیر در حوزه مالکیت خصوصی است. قنات نایب در محله باغ چاله و محل فعلی شهرک آتی‌ساز و شهرک سامان و خانه‌های جنوبی بزرگراه یادگار امام (ره) جاری بود. البته این محل را به دلیل اینکه در گودی بود باغ چاله می‌گفتند. بیشتر از آب این قنات برای آبیاری مزارع و باغ‌ها استفاده می‌شد که متأسفانه به دلیل ساخت شهرک‌ها در این محدوده کاربری خود را از دست داد، اما کمابیش برای آبیاری فضای سبز و باغ‌های باقیمانده مورد استفاده قرار می‌گیرد.»

به گفته اعرابی قنات‌های «مشیرلشکر» و «حاج‌آخوند» نیز در محدوده باغ‌های ۱۳ چار قرار دارد و در قسمت شمال غربی اوین و نزدیک در که جاری است.

شمیران امروزی که با ۲۷ محله در نخستین پازل شهر تهران نشسته است با شمیران تاریخی و روستاهایی که در دلش جان گرفتند، تفاوت‌های زیادی دارد. اما همین شمیران مهد بیشترین قنات‌های تهران است. سیدمهدی اعرابی، در این باره می‌گوید: «قنات‌های نایب، باغ چاله، مشیرلشکر و حاج‌آخوند از گذشته در محله اوین در حال آبدی است و همچنان جریان دارد. همچنین در جایی که امروز به نام زندان اوین مشهور است و در قدیم به آن ده‌باقره یا باقرآباد هم می‌گفتند در قدیم ۲ قنات به نام قنات بزرگ و قنات کوچک فعال بود و امروز هنوز هم هست. یکی از این رشته‌ها قنات نایب است که اکنون عموم از آن استفاده می‌کنند. همچنین ۲ رشته دیگر قنات حاج‌آخوند

یادگار ارامنه در همسایگی سیاستمدار خوشنام

نام:
قلعه
ارامنه

موقعیت:
خیابان رشید
یاسمی

قاجار و نزدیک به دانشگاه الزهرا (س)، به این منطقه هویتی تاریخی بخشیده است. قنات قلعه ارامنه، فقط یک منبع آب ساده نیست و در واقع بخشی از آبیاری باغ‌ها و مزارع ده‌ونک را در گذشته عهده‌دار بوده است و همین باعث سرسبزی ده‌ونک و رونق کشاورزی و باغداران این محدوده و اطراف آن شده است. نکته جالب‌تر ماجرا اینجاست که مردم از آب این قنات حتی برای مصارف خانگی و تأمین نیازهای روزمره‌شان استفاده می‌کردند و باید گفت که آب قنات قلعه ارامنه، نقش مهمی در تأمین نیازهای ساکنان ونک ایفا می‌کرد. این قنات، پلی میان گذشته و حال محسوب می‌شود.»

قنات قلعه ارامنه یادگار حضور و زندگی هموطنان ارمنی در محدوده ده‌ونک است. این قنات در واقع تگینی پنهان در دل محله ونک محسوب می‌شود که به گفته سید مهدی اعرابی، شمیران پژوه، بخشی از هویت و تاریخ این منطقه است که آبادانی و شکل‌گیری جریان زندگی را در آن رقم زد و هنوز زنده و جاری است و به استخری در یک کافه قدیمی در همان محدوده محله ونک می‌ریزد.

اعرابی در بخش دیگر صحبت‌هایش از همسایگی این قنات با سایر مکان‌های تاریخی و فرهنگی محله ونک یاد می‌کند: «این قنات در جوار مقبره مستوفی‌الممالک، سیاستمدار خوشنام دوره

باغ ایرانی سیراب می‌شود

محله ده‌ونک از جمله محله‌هایی است که اغلب قنات‌های قدیمی آن هنوز جاری و ساری هستند و هنوز هم به فضای سبز این محله زندگی می‌بخشند. نمونه‌اش قنات «باغ بالا» که از زیر زندان اوین به سمت ده‌ونک روانه می‌شد و از باغ مستوفی‌الممالک سر درمی‌آورد. هنوز هم آب این قنات با گذر از باغ‌نواگان مستوفی‌الممالک، به ضلع شمالی باغ ایرانی ده‌ونک می‌رسد و این باغ را سیراب می‌کند. سید مهدی اعرابی، درباره هویت تاریخی این قنات‌ها می‌گوید: «میرزا یوسف آشتیانی نخستین قنات را در ده‌ونک ساخت. اهل یزد بود و سنت حفر قنات را هم از همین شهر سوغات آورده بود. قنات‌هایی که به دستور مستوفی‌الممالک در ده‌ونک حفر شدند آب را از بالادست به سمت این روستا روانه می‌کردند و بعد از آبیاری مزارع و باغ‌ها به سمت امیرآباد روانه می‌شدند. قنات باغ بالا یکی از معروف‌ترین قنات‌های ده‌ونک بود که از زیر زندان اوین می‌گذشت و سر از باغ مستوفی‌الممالک درمی‌آورد. این

نام:
قنات
باغ بالا

موقعیت:
ده‌ونک

قنات هنوز هم زنده است و آب جاری در آن با گذر از باغ‌نواگان مستوفی‌سرا از باغ ایرانی ده‌ونک یا همان بوستان مختاری درمی‌آورد. باغ را آبیاری می‌کند و به سمت پایین روانه می‌شود.» اعرابی با بیان اینکه اغلب زمین‌های ده‌ونک زمین کشاورزی و باغ بود، چنین ادامه می‌دهد: «مردم برای تأمین آب، چاه‌های خانگی حفر کرده بودند و آب قنات را به این چاه‌ها می‌رساندند. تا دهه ۵۰ ونک همچنان همین شکل را داشت. اوایل دهه ۶۰ بود که این روستا

به لوله‌کشی آب آشامیدنی دسترسی پیدا کرد و استفاده از آب قنات‌ها کمتر شد. قنات چمن، بزرگ‌ترین قنات ده‌ونک بود. قنات باغ خویک هم قنات دیگری بود که به زمین‌های کشاورزی ونک می‌رسید و قنات دیگری در شمال روستا جاری بود که به آن قنات توتستان می‌گفتند. قنات غربی روستای ده‌ونک هم آب را به ۲ آسیاب قدیمی ده‌ونک می‌رساند تا گندم‌های کاشته شده در روستا را آسیاب کند. قنات قلعه، آب قلعه ارامنه را تأمین می‌کرد و قنات باغ مقبره زمین چمنی را که حالا در اختیار دانشگاه الزهرا (س) است آبیاری می‌کرد. قنات دیگری هم در ده‌ونک بود به نام قنات زیر باغ نو و همچنین قنات باغ بالا.»